

Odkritje spominske plošče v čast in spomin Ivanu Boberskemu

JOŽE KLOFUTAR, FOTO: JOŽE KLOFUTAR

23. septembra smo s skromno slovesnostjo na predlog oziroma željo Veleposlaništva Ukrajine na pročelju Kuljičeve hiše na Trgu svobode 14 odkrili spominsko ploščo v čast in spomin Ivanu Boberskemu, ukrajinskemu državljanu, ki je zadnja leta svojega življenja preživel v Trziču. Župan Občine Trzič mag. Borut Sajovic in njegova ekscelenca gospod Mykhailo F. Brodovych, veleposlanik Ukrajine v Sloveniji, sta ob prisotnosti častnega konzula Ukrajine gospoda Roberta Hudournika, Komisije za mednarodno sodelovanje Občine Trzič in nekaj drugih gostov izrekla zahvalo velikemu človeku, ki je zaznamoval tako ukrajinsko kot slovensko politično in družbeno življenje.

Objavljamo celoten nagovor veleposlanika Ukrajine v Sloveniji:

Spoštovani gospod župan, spoštovani kolegi ter ostali udeleženci današnjega dogodka.

V veliko čast mi je, da danes z vami odkrijemo spominsko ploščo, brez pretiravanja, velikemu Ukrajincu, izjemni osebnosti - Ivanu Boberskemu.

Ivan Mikolajovič Bobersky, rojen 14. avgusta 1873 ukrajinski pedagog, profesor, organizator, ustanovitelj, teoretik in praktik ukrajinske nacionalne športne vzgoje, ki je prejel častni naziv "oče ukrajinske športne vzgoje". Rojen v bližini mesta Lvov (danes Lviv), v Galiciji (tedanja Avstro-Ogrska), v družini grško katoliškega duhovnika. Študiral je na Dunaju in v Gradcu, diplomiral pa na Univerzi v Lvovu. Bil predavatelj, profesor Lvovske akademske gimnazije. Prispeval k oblikovanju Plasta - Nacionalne organizacije tabornikov Ukrajine in je avtor imena te organizacije. Predsednik društva "Sokolov oče" (1908-1918). V času prve svetovne vojne je bil blagajnik prostovoljne legije, znane kot Ukrajinski sičovi strelci (1914-1918). Delal je kot vodja oddelka za vojaški tisk pri Državnem sekretariatu ZUNR (Zahodno ukrajinska ljudska republika), 1918-1920. Pooblaščen predstavnik vlade Zahodne Ukrajine v ZDA in i (1920 - 1932). Od leta 1932 je živel v Jugoslaviji, v Trziču, kjer je tudi preminil in kjer je tudi pokopan.

Študij, poznanstvo z ženo.

Po končani gimnaziji v Sambiru se je Ivan Bobersky vpisal na Univerzo v Lvovu (1891-1895) in Gradcu (1895-1899), kjer se je kasneje izobraževal za učitelja nemškega jezika ter uspešno diplomiral.

Med študijem v Gradcu je Ivan spoznal čudovito Slovenko Josipino Pollak (1876-1946) iz vašega čudovitega kraja Trzič. Osem let kasneje (12. oktobra 1907) je Josipina postala žena Ivana Boberskega. Glede na fotografije je par v mladih letih večkrat obiskal družinske kraje I. Boberskega v zahodni Ukrajini v Galiciji.

Pomembno vlogo v življenju Ivana Boberskega je **imelo Sokolsko gibanje.**

Leta 1892 je Ivan Bobersky, ko je še študiral na univerzi v Lvovu, sodeloval pri prvih dogodkih gimnastičnega društva "Sokol". Organizaciji se je pridružil leta 1901, leta 1908 pa je bil izvoljen za predsednika gimnastičnega društva "Sokol" in matične organizacije "Sokol-oče" v Lvovu. Na tem položaju je ostal do leta 1918.

V času, ko je Bobersky vodil sokolsko gibanje (v letih 1908-1918), so na njegovo pobudo ustanovili nova športna društva in klube, nekateri športi pa so se razširili in razvijali ne samo v Lvovu, ampak tudi v provincah.

11. septembra 1911 je javnost v Lvovu Ivanu Boberskemu izročila srebrno bulavo kot simbol organizacije in mu podelila tudi častni naziv: "Oče ukrajinske športne vzgoje".

Razglednica, poslana njegovi ženi Josipini leta 1909 o srečanju gorenjskih Sokolskih društev v Tržiču priča o takratnem tesnem sodelovanju gorenjskih Sokolskih društev s sokolskim gibanjem v Galiciji.

Leta 1933, ko je že živel v Tržiču, pa je bil izvoljen za častnega predsednika Zveze ukrajinskih Sokolskih organizacij v tujini.

Urednik športnih publikacij.

Boberskega lahko označimo tudi kot zanimivega novinarja in enega prvih avtoritet na področju fotografije. Bil je urednik številnih športnih publikacij v Lvovu. Leta 1936 je poročal o 4. zimskih olimpijskih igrah v Garmisch-Partenkirchnu in 11. poletnih olimpijskih igrah v Berlinu.

V letih 1939-1940 je kot avtor izdal delo "Ukrajinsko sokolarstvo" (o ukrajinskem Sokolskem gibanju) in delo "O angleškem platu" (o angleškem skavtskem gibanju).

Bobersky kot politik

Z začetkom vojaškega gibanja je Ivan Bobersky postal član Vojaškega poveljstva ukrajinskih sičovih strelcev in Glavnega ukrajinskega sveta. Po koncu prve svetovne vojne v letih 1918-1919 je delal v državnem sekretariatu za vojaške zadeve Zahodno ukrajinske ljudske republike.

Kasneje, leta 1920, je zastopal Zahodno ukrajinsko ljudsko republiko v ZDA in Kanadi. Medtem, ko je živel v tujini, Bobersky ni izdal svojih športnih navad in je vzdrževal vezi z ukrajinskimi kolegi: aktivno si je dopisoval, jih finančno ter ideološko podpiral.

Nadaljeval je tudi z založništvom: objavil je almanaha "Novo polje" (1927), Prerija (1928), ter Javorjev list (1929), objavil je lastnoročno izdelan zemljevid ukrajinskih naselij v provincah Kanade, objavljen pa je bil tudi v periodičnih publikacijah v Kanadi in ZDA. Pošiljal je gradiva v Lvov za reviji "Delo" in "Nova zarja". V tem času je posedoval veliko zbirko fotografij, ki je danes shranjena v ukrajinski knjižnici Ivana Boberskega (po njem poimenovana) v Winnipegu.

Življenje v Evropi

Leta 1932 se je Bobersky preselil iz Kanade v tedanjo Jugoslavijo, v Tržič, rojstni kraj svoje žene Josipine. Tu je nadaljeval delo, kot sem že omenil njegova poročanja z zimskih in poletnih olimpijskih iger leta 1936, vzdrževal je aktivne vezi z domačo Galicijo, kamor se zaradi svojih političnih prepričanj in dejavnosti ni mogel vrniti. Ivan Bobersky je umrl 17. avgusta 1947, leto dni po tem, ko je umrla njegova žena Josipina, in bil pokopan na pokopališču v Tržiču v grobnici družine Pollak.

V okviru praznovanja Leta Ivana Boberskega, razglašenega s sklepom regijskega sveta v Lvovu novembra 2012, je Tržič novembra 2013 obiskala delegacija Lvovske regije kjer se med drugim srečali z županom.

Leta 2019 je bilo iz ukazom Ministrstva za izobraževanje in znanost Ukrajine Državno univerzo za športno vzgojo v Lvovu uradno poimenovano po Ivanu Boberskem.

Danes, 23. septembra 2020, v Tržiču, kraju zadnjega počitka Ivana Boberskega, ob neposredni pomoči Občine ter lastnikov hiše, kjer je preživel zadnja leta svojega življenja slavni Ukrajinec, "Oče ukrajinske športne vzgoje" , Ivan Bobersky, smo mu postavili spominsko ploščo, ki jo sedaj odkrivamo.

To je še ena izjemna stran v letopisu Ivana Boberskega in zelo pomemben temeljni kamen v slovensko-ukrajinskih ne le regionalnih, ampak tudi meddržavnih odnosih.